

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ตามหัวข้อต่างๆดังต่อไปนี้

- 3.1 ลำดับขั้นตอนการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
- 2) กำหนดกรอบแนวคิด ทิศทางในการวิจัย โดยขอความเห็นชอบและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 3) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 4) สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอเครื่องมือวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 5) ปรับปรุงเครื่องมือ
- 6) ทดลองและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์
- 7) เก็บรวบรวมข้อมูล

8) วิเคราะห์ข้อมูล

9) สรุปและรายงานผลการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 27 โรงเรียน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยอาศัยตารางสุ่มง่ายของ R.v.Krejcie และ D.w.Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 (อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2535) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 27 โรงเรียน สำหรับวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 26 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มโรงเรียนออก 1 โรงเรียน ปรากฏรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 โรงเรียน ดังนี้ 1. โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ 2. โรงเรียนบ้านทุ่ม 3. โรงเรียนสนามบิน 4. โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น 5. โรงเรียนบ้านหนองโก 6. โรงเรียนบ้านทรัพย์สมบูรณ์ 7. โรงเรียนโพนสว่างดอนโง 8. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองโก 9. โรงเรียนชุมชนเขาสวนกวาง 10. โรงเรียนชุมชนชุมแพ 11. โรงเรียนบ้านหัวหนอง 12. โรงเรียนบ้านนาหนองทุ่ม 13. โรงเรียนโนนหันวันครู 14. โรงเรียนชุมชนหนองกง 15. โรงเรียนบ้านคูนลาด 16. โรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา 17. โรงเรียนบ้านไผ่แสงทอง 18. โรงเรียนบ้านนาเก่าเหนือ 19. โรงเรียนชุมชนแวงใหญ่ 20. โรงเรียนบ้านใหม่โสกส้มกบ 21. โรงเรียนชุมชนบ้านโคกสูงใหญ่ 22. โรงเรียนบ้านคูเหล็ก 23. โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร 24. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองเรือ 25. โรงเรียนบ้านคำบง 26. โรงเรียนชุมชนภูเวียง (หมายเหตุ โรงเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนบ้านวังยาว)

3.2.3 ผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียน ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลคือ บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ “สภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
- 2) กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย
- 3) สร้างเครื่องมือการวิจัยเบื้องต้น
- 4) เสนอเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อการแก้ไขปรับปรุง
- 5) เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาและการใช้ถ้อยคำ (Wording)
- 6) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอนแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try- Out) กับผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธี Alpha Coefficient ของ Cornbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ .9545

3.3.2 โครงสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 เครื่องมือเชิงปริมาณ (Quantitative Instrument) เป็นแบบสอบถาม “สภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ใช้สอบถาม ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียนและครูผู้สอน มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม สภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยถามใน 3 ประเด็นหลัก คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนสุขภาพในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน

ใน 3 ประเด็นหลัก ดังกล่าวในตอนที 2 โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ ได้กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง การดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง การดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง การดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง การดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง การดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form)

ชุดที่ 2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ (Qualitative Instrument) เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) “สภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ใช้สำหรับสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 กลุ่มๆละ 6 คน โดยคัดเลือกตัวแทนของครูในชั้น ป.1 - ป.6 ที่สามารถจะให้ข้อมูลในเรื่องที่ทำการวิจัยได้ดีที่สุด และไม่ซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ชั้นละ 1 คน รวมเป็น 6 คน มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยกำหนดข้อคำถามอย่างกว้างๆ ภายในองค์ประกอบ 3 ประเด็นหลัก

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 1) ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
- 2) ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
- 3) นำเครื่องมือที่ใช้ศึกษาวิจัย พร้อมสำเนาหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูลได้จาก

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นไปโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

เครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือแบบสอบถามการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 8 คน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน ครูอนามัยโรงเรียนละ 1 คน และครูผู้สอนสายชั้น ป.1 - ป.6 ที่สามารถจะให้ข้อมูลในเรื่องที่ทำการวิจัยได้ดีที่สุด ชั้นละ 1 คน รวม 6 คน โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 208 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 206 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.04 สำหรับเครื่องมือเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์จากโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาละ 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหัวหนอง โรงเรียนโพนสว่างดอนโอง โรงเรียนชุมชนบ้านหนองโก โรงเรียนชุมชนแวงใหญ่และโรงเรียนสนามบิน จำนวน 5 โรงเรียน (หมายเหตุ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น กำหนดเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาออกเป็น 6 เขต แต่เนื่องจากเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 ไม่มีโรงเรียนขนาดใหญ่จึงไม่มีการสัมภาษณ์กลุ่ม) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม โรงเรียนละ 6 คน โดยคำนึงถึงผู้ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ทำกรวิจัยได้ดีที่สุด จำแนกตามชั้นเรียน โดยไม่ซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะออกไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตเพื่อบันทึกส่วนตัวสำหรับบันทึกสภาพที่เห็นและถ่ายภาพเพื่อนำมาประกอบคำอธิบายในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

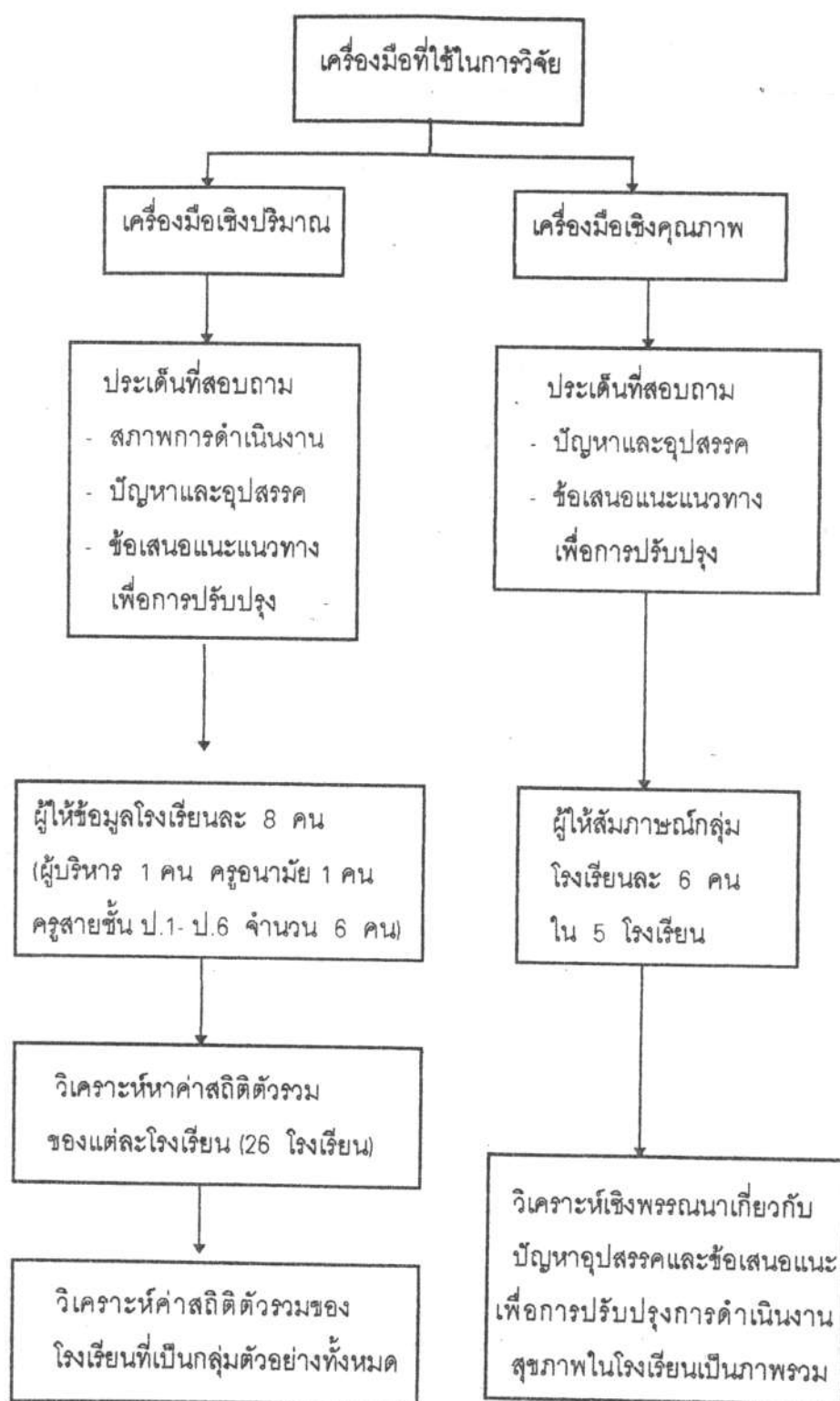
3.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้ นำมาวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package of Social Science) เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1) **แบบสอบถามชุดที่ 1** ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา และ ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพใน

โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้จากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) มีหน่วยเป็นโรงเรียนในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติที่เป็นตัวรวมของแต่ละโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน จากนั้นจึงจะนำค่าสถิติตัวรวมของแต่ละโรงเรียนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติตัวรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ดูแผนภูมิที่ 3 ประกอบ)

2) **แบบสอบถามชุดที่ 2** ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาแปลผลการวิจัยในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

แผนภูมิที่ 3 แสดงกระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

3.5.2 เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของข้อมูล พิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) 5 ระดับ ของ Turney and Robb. (อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด)

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคระดับน้อยที่สุด